

Tijdelijke Commissie Brede Analyse

Tussenrapportage - november 2006

TCBA 2006

Tijdelijke Commissie Brede Analyse

Tussenrapportage - november 2006

TCBA 2006 Mw. C. Bastings, vz. (OCW)
Mw. W. Kuper (VWS)
Mw. J. Voogt (SLO)
Dhr. K. Breedveld (SCP)
Dhr. B. Brouwer, secr. (SLO)

Enschede, november 2006

Inhoud

Vooraf	5
Over deze tussenrapportage	5
1. De aanpak van de brede analyse	7
2. Vertaling van opbrengsten uit deelonderzoeken naar de onderdelen van het onderzoeksbestek	9
2.1 Aanbod	9
2.2 Kader	14
2.3 Accommodaties	16
2.4 Draagvlak voor meer sport en bewegen	17
Samenvatting	18

Vooraf

Over deze tussenrapportage

Eind 2005 werd - in het vervolg op de uitvoering van het Besluit nr. 291/2003/EG van 6 februari 2003 waarmee in Nederland de verdere uitvoering van meer sport en bewegen in het onderwijs ter hand werd genomen en gelet ook op de motie-Rijpstra (TK, 29 800 XVI, nr.88)¹ - door de gezamenlijke ministeries van OCW en VWS de Tijdelijke Commissie Brede Analyse ingesteld. Deze TCBA kreeg als opdracht mee om onderzoek door derden te doen uitvoeren om meer inzicht te verkrijgen in de voorwaarden die nodig zijn om in en rond het onderwijs meer ruimte te creëren voor sport en bewegen en daarover een samengesteld rapport uit te brengen.

Deze brede analyse liep daarmee parallel aan de activiteiten in het kader van de Alliantie School & Sport, *samen sterker*.² De TCBA heeft om één en ander goed af te kunnen stemmen bij haar activiteiten steeds in nauw contact gestaan met de programmadirecteur van de alliantie, die ook als toehoorder heeft deelgenomen aan het overleg van de TCBA. De resultaten van de brede analyse en de resultaten van de activiteiten zoals uitgevoerd onder de alliantie moeten tezamen in 2007 als input dienen voor plannen op dit terrein van een nieuw kabinet.

Volgens de oorspronkelijke planning wordt de eindrapportage van de TCBA op 1 maart 2007 opgeleverd. Door de val van het kabinet Balkenende II en de vervroegde verkiezingen die daarvan het gevolg zijn, kwam de oorspronkelijke planning van de TCBA onder druk te staan. Daarop is besloten om in de aanloop naar de verkiezingen van 22 november 2006 een tussenrapportage aan te bieden aan de opdrachtgevers.

De functie van deze tussenrapportage is dezelfde als die van de beoogde eindrapportage. Alleen bevat de tussenrapportage nu de opbrengsten tot op dit moment. De onderzoeksbureaus die de diverse onderzoeken hebben uitgevoerd hebben hun uiterste best gedaan om hun tijdsplanning aan te passen aan de wensen van de TCBA en zijn daar tot op zekere hoogte ook in geslaagd, waardoor tijdig de eerste bevindingen beschikbaar kwamen. Maar vooral de analyse van deze onderzoeken en van onderzoek dat buiten kaders van de TCBA zelf is en wordt uitgevoerd, is in deze tussenrapportage nog niet volledig meegenomen.

¹ *Handelingen TK 2005-2005, december 2004.*

² *OCW/VWS/NOC*NSF, 2005a. De op 7 juni 2005 door de OCW-minister Maria van der Hoeven, mede namens VWS-staatssecretaris Clemence Ross - van Dorp, samen met Erica Terpstra (voorzitter NOC*NSF) ondertekende alliantie heeft als doel: het bereiken van levenslang sporten en bewegen van jongeren. In de alliantie draait het om de samenwerking tussen onderwijs en sport, specifiek tussen scholen en sportverenigingen. De alliantie is afgesloten voor een periode van drie jaar (1-8-2005 tot en met 31-7-2008) waarin concrete activiteiten zullen plaatsvinden. Er wordt niet alleen samengewerkt tussen de Ministeries van OCW en van VWS en het NOC*NSF, maar ook met KVLO, NISB, VSG, VNG, AVS, Schoolmanagers_VO, Mbo Raad, SLO en VBS (uit de kring van de besturenorganisaties).*

Eerst zeggen we heel in het kort iets over de wijze waarop de TCBA haar opdracht heeft aangepakt. Daarna komen de resultaten vanuit onderzoek dat door de TCBA zelf of door anderen is geïnitieerd. De opbrengsten van de deelonderzoeken vertalen we daarbij terug naar de onderdelen uit het bestek voor de brede analyse: aanbod, kader en accommodaties. Resultaten met betrekking tot het aspect topsport, dat in het bestek - dat is gemaakt op basis van een voorstudie door het Mulier Instituut - oorspronkelijk als afzonderlijk onderdeel was opgenomen, worden opgenomen bij resultaten over het sportaanbod.

Tot slot trekken we, uiteraard onder het voorbehoud van het tussentijdse karakter van deze rapportage, voorlopige conclusies.

De eerste bevindingen van diverse onderzoeken worden in deze tussenrapportage sterk samengevat weergegeven. We verwijzen voor de lezers die meer in details geïnteresseerd zijn naar de (deels in de komende maanden beschikbaar komende) achterliggende deelrapporten.

1. De aanpak van de brede analyse

Op de aankondiging in de Staatscourant³ van de mogelijkheid te offeren op onderdelen van de brede analyse werd van meerdere kanten belangstelling getoond.

In die aankondiging werd meegedeeld dat voor geïnteresseerde partijen een onderzoeksbestek⁴ ter beschikking werd gesteld. De hoofdvragen die in dat bestek aan de orde werden gesteld waren:

1. Hoe ziet het **aanbod** aan sport en bewegen in en om de scholen/instellingen binnen het reguliere onderwijs en specifieke sport-, buurt- en bewegingsinstellingen er uit (inhoudelijk en kwantitatief getypeerd) en hoe zou dit aanbod er gelet op de doelstellingen van de Alliantie uit moeten zien?
2. Hoe is het **kader** dat dit aanbod momenteel verzorgt te typeren en wat zou de optimale situatie wat betreft kader moeten zijn (in termen van functies en kwalificaties en van aantallen en typen aanstellingen)?
3. Hoe is het geheel aan **accommodaties** te typeren in termen van aanwezigheid, adequaatheid, staat van onderhoud en tekorten?
4. Over welke voorzieningen zouden we landelijk gezien moeten beschikken om voldoende 'topsport-leerlingen' een adequate begeleiding te kunnen geven om onderwijs- en sportcarrière te kunnen combineren?

De TCBA heeft in de loop van 2006 een drietal opdrachten uitgezet.

De DSP-groep heeft in april 2006 de opdracht gekregen om in twintig wijken/gemeenten onderzoek te doen naar de stand van zaken en het toekomstperspectief ten aanzien van het thema school en sport, vanuit de optiek van onderlinge samenwerking. Het eindrapport van DSP wordt verwacht in december 2006.

Aan de DSP-groep is in mei 2006 gevraagd een aanvullend onderzoek uit te voeren naar sport en bewegen in het middelbaar beroepsonderwijs (MBO), parallel aan de ontwikkeling van een benchmark sport en bewegen MBO. Het eindrapport van DSP over dit onderzoek wordt geïntegreerd in het rapport dat in december 2006 wordt aangeleverd.

In augustus 2006 heeft de TCBA aan onderzoeksbureau Sardes gevraagd aanvullend kwantitatief onderzoek te doen naar de stand van zaken op het gebied van sport en bewegen in het primair- en voortgezet onderwijs, naar de bereidheid van het onderwijsveld om meer werk te maken van bewegen en sport vanuit de school en de voorwaarden die daarvoor dan vervuld zouden moeten worden. Sardes levert haar eindrapport op in november 2006.

³ Staatscourant 27 december 2005, nr. 251

⁴ Bestek 'Brede Analyse meer sport en bewegen in het onderwijs', SLO 2006

Verder heeft de TCBA vragen mee laten lopen met lopende onderzoeken van derden: de Periodieke Peiling van het Onderwijs Niveau (PPON) in het primair onderwijs, uitgevoerd door de CITO-groep en de Verenigingsmonitor (VM) uitgevoerd door het WJH Mulier Instituut onder een representatief panel van Nederlandse sportverenigingen. Deze eindrapporten worden verwacht in december 2006.

Daarnaast werkt de TCBA aan het analyseren van onderzoek van derden dat al uitgevoerd is of nog in uitvoering is. Resultaten van deze analyse kunnen in deze tussenrapportage nog niet worden meegenomen.

Geen van de ingediende voorstellen had betrekking op het deelbestek topsport. Het geheel van de brede analyse en de activiteiten van de alliantie overziend, bleek echter dat topsport reeds in voldoende mate van aandacht zou zijn verzekerd, dat de sector reeds goed gemonitord wordt en dat de alliantie doelstellingen ten aanzien van topsport eigenlijk al snel te realiseren zouden zijn. Bovendien stond topsport ook in de motie Rijpstra niet centraal. Redenen waarom niet nog een afzonderlijk onderzoek werd geëntameerd, maar topsport als zodanig wordt gerekend als behorend tot het sportaanbod.

2. Vertaling van opbrengsten uit deelonderzoeken naar de onderdelen van het onderzoeksbestek

In dit hoofdstuk vertalen we de op dit moment beschikbare onderzoeksgegevens uit diverse deelonderzoeken terug naar het oorspronkelijke onderzoeksbestek van de brede analyse. Het gaat ons nu om de vraag wat per aspect [aanbod, kader, accommodatie] de rode lijnen uit al deze onderzoeken samen zijn.

2.1 Aanbod

De hoofdvraagstelling over een adequaat aanbod voor sport en bewegen luidde: ***Hoe ziet het aanbod aan sport en bewegen in en om de scholen/instellingen binnen het reguliere onderwijs en specifieke sport-, buurt- en bewegingsinstellingen er uit (inhoudelijk en kwantitatief getypeerd) en hoe zou dit aanbod er gelet op de doelstellingen van de Alliantie uit moeten zien?***

Primair en voortgezet onderwijs

Omvang van het aanbod op school

Zowel de meeste basisscholen als scholen voor voortgezet onderwijs geven hun leerlingen gemiddeld 2 dagen per week les in lichamelijke opvoeding. Zelden wordt er meer dan 3 dagen per week gesport onder schooltijd. In het basisonderwijs wordt onder schooltijd gemiddeld op meer dagen aan sport en bewegen gedaan dan in het voortgezet onderwijs.

Over het algemeen besteedt men volgens diverse onderzoeken⁵ in de onderbouw van het primair onderwijs de meeste tijd aan bewegen, tot 540 minuten per week. Maar dat is dan bewegingsonderwijs inclusief alle speelactiviteiten, binnen en buiten.

In de groepen 3 t/m 8 besteedt men circa 90 minuten per week aan bewegingsonderwijs, met weinig verschillen tussen de onderscheiden jaargroepen.

Een dagelijks sportaanbod voor elke leerling binnen en buiten de schooluren, wordt momenteel slechts door een heel klein deel van de scholen gerealiseerd.

Inhoud en doelen van het schoolaanbod

⁵ *Periodieke peiling van het onderwijsniveau. Cito 2006*

De staat van het Onderwijs (2005) Onderwijsverslag 2003/2004. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

ITS/SCOP Kohnstamm Instituut (2001/2002) Basisrapportage PRIMA-cohortonderzoek. Nijmegen/Amsterdam.

Voor zowel de vak- als de groepsleraar is de belangrijkste doelstelling van BO "het laten ervaren van plezier in het bewegen in sport en spelsituaties", terwijl de sociaal-emotionele vorming op de tweede plaats komt. Het grootste verschil tussen vak- en groepsleraren zit op de doelstellingen "kennis laten maken met de mogelijkheden van sport en spel", waaraan vakleraren meer waarde hechten dan groepsleraren en "ontspanning ter afwisseling van het cognitieve", waar groepsleerkrachten meer waarde aan hechten. Afgaand op het invullen van de tabel over het onderwijsaanbod zou men kunnen concluderen, dat vakleraren beter de leerlijnen van het basisdocument bestrijken dan groepsleraren. Over het geheel genomen krijgen tikspelen en doelspelen de meeste aandacht, gevolgd door mikken en springen. Het minst aandacht krijgen 'bewegen op muziek' en 'stoeispelen'.

Vershil PO - VO

Er doen zich hier interessante verschillen voor tussen en binnen de scholen voor basis- voortgezet onderwijs. Het aanbod in het voortgezet onderwijs is gevarieerder dan in het basisonderwijs. Scholen, zowel voor het basis- als voortgezet onderwijs, organiseren naast de lessen vooral sportdagen voor hun leerlingen of doen hieraan mee. Sportoriëntatie- en keuzeactiviteiten staan vaker op de agenda van het voortgezet onderwijs, net als speciale sport- en beweegprogramma's voor minder motorisch begaafde leerlingen. Laatstgenoemde activiteit zien we overigens vooral op kleine scholen en scholen voor vmbo/pro.

Daartegenover staat dat het schoolzwemmen veel vaker voorkomt in het basisonderwijs. Vooral stadsscholen met veel doelgroep leerlingen bieden schoolzwemmen aan hun leerlingen aan.

Een grote meerderheid van de brede scholen voor voortgezet onderwijs, bijna 80 procent, blijkt zich ook te verbreden op sportief gebied. Dat wil zeggen dat de school een breed scala aan sport- en beweegactiviteiten verzorgt binnen en buiten schooltijd. Eveneens meer dan 80 procent van deze brede scholen in het voortgezet onderwijs biedt zowel activiteiten onder schooltijd als na schooltijd aan. Doorgaans spelen doelen buiten het bewegen zelf daarbij een rol: sociale ontwikkeling, gezondheid, mentale ontwikkeling, maatschappelijke participatie of zorg. Bij bijna de helft van de scholen speelt de mogelijkheid tot extra sportieve ontwikkeling ook een rol. Het aanbod dat deze scholen bieden en de partners waar ze mee samen werken zijn heel divers.

Ook groeit het aantal scholen voor voortgezet onderwijs met sportklassen, LO2/BSM of de richting Sport, Dienstverlening en Veiligheid in het vmbo. Ook op zulke scholen is het aanbod (voor een deel van de leerlingen) uitgebreider. Het exacte aantal van deze scholen is niet geheel duidelijk.

Maar zelfs van deze groep scholen realiseert maar 12% een aanbod van 5 dagen per week. Niet is nagegaan hoeveel leerlingen elke dag sporten op school.

Tevredenheid

Scholen voor basisonderwijs zijn meer tevreden over de kwantiteit (frequentie, tijd, etc.) van het binnenschoolse sport- en beweegaanbod dan scholen voor voortgezet onderwijs. Over de kwaliteit (gevarieerdheid, niveau, etc.) zijn de scholen voor voortgezet onderwijs juist meer tevreden.

Over de kwantiteit (frequentie, tijd, etc.) van het sport- en beweegaanbod buiten schooltijd zijn de basisscholen overwegend tevreden, de scholen voor voortgezet zijn hier echter overwegend ontevreden over. Ook over de kwaliteit (gevarieerdheid, niveau, etc.) zijn de basisscholen tevredener dan de scholen voor

voortgezet onderwijs. Opvallend is dat vooral de scholen voor vmbo/pro het minst tevreden zijn over de kwaliteit van het buitenschoolse sport- en beweegaanbod.

Sportdeelname (op school) van kinderen

Volgens peilingen is gemiddeld 81% van de kinderen in het primair onderwijs lid van een sportvereniging, 24% geeft activiteiten bij twee verenigingen op. Daarbij zijn er echter wel grote verschillen naar doelgroep. Deze gemiddelde waarden worden in achterstandwijken in grote steden, door kinderen met een allochtone achtergrond of met een beperking zeker niet gehaald.

Voor de vraag naar de totale hoeveelheid tijd die men in een gewone week aan sport en bewegen besteedt, inclusief de gymles op school, hebben de leerlingen zelf een inschatting van hun tijdsbesteding gemaakt. Gemiddeld komt dat uit op een tijd van rond de 90 minuten per dag. Dat is een gemiddelde tijd voor sport en bewegen van 10 uur en 36 minuten (per 7 dagen). De spreiding is echter groot en wat de kinderen allemaal hebben meegeteld aan bewegen is ook niet eenduidig te interpreteren. 2% van de kinderen geeft aan geen tijd aan sport te besteden. Meer dan de helft (62%) besteedt een uur of meer per dag aan sport en bewegen. Bijna 90% komt op een half uur of meer.

Voor jongeren van 12 tot 19 jaar groeit de sportdeelname vergeleken met vorige decennia en ligt nu rond de 90%, maar neemt nog steeds af met de leeftijd van de jongeren. Die sportdeelname vindt grotendeels buiten de schoolcontext plaats. Scholen bieden wel allerlei extracurriculaire sportactiviteiten aan. Maar die vinden toch eerder eens per drie of vier maanden plaats dan eens per week of dagelijks en het is onduidelijk hoeveel en welke leerlingen daar vooral aan deelnemen.

Zwemmen

Met de zwemvaardigheid van Nederlandse kinderen is het goed gesteld: 73% van de 7-jarigen en 98% van de 12-jarigen heeft een zwemdiploma. Allochtone kinderen en kinderen in gezinnen met lagere inkomens hebben echter een achterstand ten opzichte van autochtone kinderen en kinderen in huishoudens met hogere inkomens (bron SCP).

Meer sporten?

Op de vraag of men genoeg aan spel en sport krijgt op school reageren de meeste leerlingen in het primair onderwijs (51%) dat het wel wat meer mag zijn, 42% vindt het wel goed zo. Het aantal leerlingen dat vindt dat het wel wat minder mag is minder dan 1 procent. 96 % van de leerlingen vindt het leuk om te sporten, slechts 1 procent niet .

Op de vraag: Zou je het leuk vinden om elke dag iets aan sport of gymnastiek te doen op school, bij een sportvereniging of ergens anders, antwoordt 63% positief en 17% negatief.

Samenwerking bij aanbod

De meeste scholen werken op één of andere manier samen met partners bij het aanbieden van sportactiviteiten, vooral naast de lessen. Het thema 'school en sport' staat in sportbeleidskringen wel prominent op de agenda. De meeste betrokken partijen onderkennen het belang van een geïntegreerde 'school en sport' aanpak. De samenwerking is vooral incidenteel en ad hoc en heeft tot nu toe geleid tot een breed over het land uitgewaaierde projectencarrousel van kennismakingslessen, sportpassen, participatieprojecten, naschools sportaanbod,

bewegmanagementteams en schoolsportcoördinatoren. We hebben geen inzicht in de inhoudelijke kwaliteit van al deze activiteiten.

In beweegtijd van jongeren uitgedrukt levert dit type samenwerking tussen scholen en sportaanbieders niet veel extra op. De jeugd sport en beweegt veruit de meeste tijd óf op school tijdens de reguliere gymles, óf bij de sportvereniging. De meerwaarde van de samenwerking tussen scholen en sportaanbieders zit hem vooral in kwalitatieve waarden: kennismaking met meerdere takken van sport en een bredere oriëntatie in de sportcultuur bij verenigingen en andere aanbieders.

Situatie in het BVE

De stand van zaken in het bve is op dit moment is als volgt:

Er zijn weliswaar goede voorbeelden, maar veel of wellicht zelfs het gros van de MBO-studenten beweegt of sport niet of nauwelijks op of via hun opleiding. Deze situatie is ontstaan als gevolg van de wetswijziging van het beroepsonderwijs circa tien jaar geleden. Sindsdien bepalen de kenniscentra (het werkveld) immers wat MBO-leerlingen moeten leren ter voorbereiding op hun beroep en bewegen en sport is daarbij uit beeld geraakt.

Op die MBO-opleidingen (voornamelijk de minderheid van sportactieve ROC's) waar wel iets gedaan wordt aan sport en bewegen is het aanbod de afgelopen vijftien jaar drastisch vernieuwd, meer naar buiten gericht en veel meer in samenwerking met de omgeving van de school. Sport is in veel gevallen ook een instrument om de opleiding aantrekkelijker voor deelnemers te maken.

Daarnaast is het aantal ROC's dat een opleiding sport en bewegen aanbiedt drastisch gestegen, alleen profiteert de gehele studentenpopulatie van die ROC's daar nog maar mondjesmaat van mee.

Animo voor meer?

De animo om meer aandacht te besteden aan sport en bewegen wisselt nog. Volgens vele respondenten in het onderzoek en betrokkenen uit het onderwijs en werkveld is er de voorbije jaren sprake geweest van een merkwaardige en ronduit zorgwekkende ontwikkeling. Recentelijk is er echter op beleidsniveau - de jarenlange inspanningen van het LO-platform MBO vinden nu ondersteuning vanuit de alliantie - duidelijk ook weer een positieve tendens waarneembaar. Als belangrijkste argumenten worden genoemd:

- onderwijs moet voorbereiden op algemeen burgerschap en daar hoort bewegen en sport ook bij (deelname sportcultuur, levenslang bewegen);
- bewegen en sport verhoogt de direct werkgerelateerde belastbaarheid en helpt werkgerelateerde gezondheidsproblemen te voorkomen; voor ieder beroep oftewel een gezonde werknemers is een gezonde geest in een gezond lichaam nodig;
- eenheid binnen het onderwijs: "Hoe valt het uit te leggen dat 16- en 17-jarige havo- en vwo-leerlingen wel lichamelijke opvoeding krijgen, en veel van hun leeftijdsgenoten in het MBO niet?"

Maar er is ook weerstand bij instellingen. In veel opleidingen ziet men de meerwaarde van sport en bewegen niet binnen het bestek van de opleiding, of aarzelt men om redenen van kosten, gebrekkige accommodatie, angst voor verminderde aandacht voor andere vakken of de moeite die het kost om de medewerkers 'mee te krijgen'.

Van de MBO-studenten die de poll hebben ingevuld ziet ruim de helft meer sport en bewegen op school wel zitten. Eenderde van de studenten (voorlopige resultaten) zit daar niet op te wachten.

2.2 Kader

De hoofdvraagstelling over het te benutten kader voor sport en bewegen luidde:
Hoe is het kader dat dit aanbod momenteel verzorgt te typeren en wat zou de optimale situatie wat betreft kader moeten zijn (in termen van functies en kwalificaties en van aantallen en typen aanstellingen)?

Schoolkader

In het basisonderwijs heeft rond de 40% van de scholen een vakleerkracht bewegingsonderwijs. Maar in slechts 9% van de gevallen worden ook alle lessen bewegingsonderwijs gegeven door de vakleerkracht. Sport en beweegactiviteiten vanuit de school worden ook verzorgd door de groepleerkrachten zelf, groepsleerkrachten met een speciale taak, ouders of vrijwilligers of professionals van sportverenigingen. Heel weinig scholen beschikken over personeel met een combinatiefunctie. In het voortgezet onderwijs verzorgen de vakdocenten veruit het grootste deel van aanbod, binnen de lessen maar ook daar buiten. Samenwerking met derden vindt vooral incidenteel plaats. Als er structureel wordt samengewerkt met externe partners dan gaat dat bij het voortgezet onderwijs vaker om professionals, bijvoorbeeld van commerciële sportaanbieders. In mindere mate wordt een beroep gedaan op vrijwilligers van sportverenigingen of van collega's van andere vakken. Ook worden leerlingen ingeschakeld bij het sportaanbod in en buiten de lessen.

Toereikendheid van het kader

Van de scholen in het primair onderwijs kan ongeveer 40% (deels) beschikken over een vakleerkracht. De mogelijkheid om daarnaast een aanvullend aanbod aan sport en bewegen aan te bieden wordt beperkt door een gebrek aan voldoende gekwalificeerd kader. Veel scholen zouden dat graag beter zien. Nog scherper ligt dat als we uitgaan van de alliantiedoelstelling van een dagelijks aanbod voor alle leerlingen. Dan vindt 93% van de basisscholen de omvang en 81% de deskundigheid van het beschikbare kader onvoldoende.

Scholen voor voortgezet onderwijs beschikken allemaal over vakdocenten. Als ze echter de hiervoor genoemde alliantiedoelstelling zouden moeten realiseren vindt 80% van de scholen voor voortgezet onderwijs de omvang en 28% de deskundigheid van het nu beschikbare kader onvoldoende.

De drie voornaamste knelpunten voor uitbreiding van het sportaanbod in het primair onderwijs zijn de beschikbare tijd, de personeelscapaciteit en de deskundigheid van het personeel en de financiële middelen. In het voortgezet onderwijs gaat het vooral om een gebrek aan financiën / formatie.

Kader voor school en sport bij sportaanbieders

Veel sportaanbieders, zowel verenigingen als commerciële partijen, werken maar mondjesmaat samen met scholen bij het verzorgen van een aanbod aan sport en bewegen. Sportverenigingen doen dat meestal op incidentele basis. Commerciële sportaanbieders werken vooral samen met scholen voor voortgezet onderwijs.

Als ze het doen heeft dat vooral te maken met potentiële ledenwinst en PR of omdat ze het zien als maatschappelijke taak van de club. Sportverenigingen hebben hun handen vol aan het vervullen van hun primaire taken met behoud van het karakter van vrijwilligersorganisatie. De meeste sportverenigingen zijn zeer beperkt in staat om een sportaanbod aansluitend aan de schooltijden te verzorgen, juist omdat ze daar op die momenten geen gekwalificeerde mensen voor hebben. Veel verenigingen willen wel een impuls voor hun verenigingskader,

maar zien daarin niet tegelijk de kans om beter met scholen te kunnen samenwerken.

2.3 Accommodaties

Ten aanzien van de beschikbare accommodaties luidde de vraag:

Hoe is het geheel aan accommodaties te typeren in termen van aanwezigheid, adequaatheid, staat van onderhoud en tekorten?

Vrijwel alle scholen in het basis- en voortgezet onderwijs beschikken zelf over een aantal basisfaciliteiten voor het kunnen verzorgen van hun huidige aanbod aan sport- en beweegactiviteiten. Vrijwel elke school heeft of kan gebruik maken van een schoolplein of bestraat trapveld en een gymzaal of speellokaal. Scholen voor voortgezet onderwijs kunnen daarnaast ook veelal beschikken over een buitensportveld (83%) of sportzaal (57%). Voor basisscholen is dat rond de 40%. Van de basisscholen kan 55% gebruik maken van een zwembad. Zo'n 20% van de scholen kan gebruik maken van een multifunctionele sportaccommodatie. Grote scholen beschikken doorgaans over een betere sportaccommodatie dan kleine.

Tweederde van de basisscholen en van de scholen voor voortgezet onderwijs is hier tevreden over, zowel kwantitatief als kwalitatief. Knelpunten zijn beschikbaarheid, reistijden en (staat van) onderhoud.

Scholen voor basis- en voortgezet onderwijs maken beide op grote schaal gebruik van de accommodatie, het kader/personeel en het aanbod van derden. Veel minder vaak komt het voor dat anderen partijen gebruik maken van de voorzieningen van de scholen. Zowel de scholen voor basis- als voortgezet onderwijs vinden de beschikbare faciliteiten (bijv. niet-lesgebonden uren) voor de samenwerking overwegend onvoldoende.

Voor de uitbreiding van het aanbod wordt het nog een ander verhaal. Dan zijn de accommodaties waar de scholen nu gebruik van maken bepaald onvoldoende.

Scholen die willen starten met LO2 of sportklassen ervaren dat nu al. Bovendien is een groot deel van de accommodaties niet ingericht op een actualisering van het aanbod of met andere woorden ronduit ouderwets.

2.4 Draagvlak voor meer sport en bewegen

Draagvlak

Nagenoeg elke school vindt de stimulering van sport en bewegen een belangrijk thema en veel scholen zouden hun aanbod graag willen uitbreiden. Desondanks gaan de meeste scholen niet alles op alles zetten om in 2010 een naschools sportaanbod van vijf dagen per week aan te kunnen bieden. Een overtuigende meerderheid van de scholen vindt dat het huidige schoolbudget ontoereikend is om dit te realiseren. Samenwerking met sportverenigingen wordt dan ook als onmisbaar beschouwd om een dagelijks sport- en beweegaanbod te kunnen realiseren. Een overgrote meerderheid van de scholen zegt bovendien niet over voldoende sportfaciliteiten te beschikken om een sportaanbod van vijf dagen per week te kunnen organiseren. Dit is vooral het geval onder de basisscholen.

Rol van de school

Basisscholen vinden vaker dan scholen voor voortgezet onderwijs dat het bevorderen van sport en bewegen een taak is van andere organisaties. Basisscholen zien vooral de gemeente als meest kansrijke initiatiefnemer voor het realiseren van een dagelijks sport- en beweegaanbod, terwijl scholen voor voortgezet onderwijs zichzelf als meest kansrijke initiatiefnemer zien.

Rol van sportverenigingen

'School en sport' is voor de meeste sportverenigingen geen item dat op grote belangstelling kan rekenen, behalve bij die clubs waar het deel uitmaakt van een bredere weloordachte wervingsstrategie. Verenigingen zijn eerder bereid om zich in te zetten voor school en sport, wanneer tegelijkertijd hun eigen problematiek de aandacht krijgt die het verdient. Verenigingen wijzen voor die noodzakelijke investeringen in omvang en kwaliteit van hun kader en accommodaties zowel naar de lokale overheid als naar het landelijke niveau, vooral de sportbonden waarop recentelijk juist zwaar bezuinigd is.

Noodzakelijke maatregelen

Betrekkelijk weinig scholen voor basisonderwijs (8,2%) en voortgezet onderwijs (10,4%) hebben op dit moment plannen om in de toekomst sport en bewegen iedere dag op of via de school aan te bieden. Van de basisscholen die zulke plannen wel hebben gaat dit vooral om stadsscholen met veel doelgroepopleerlingen. De meeste scholen die dergelijke plannen hebben, weten daarbij niet in welk jaar deze plannen tot uitvoering worden gebracht.

Zowel de meeste basisscholen als scholen voor voortgezet onderwijs vinden het noodzakelijk dat er ruimere financiële middelen beschikbaar worden gesteld voor het kunnen realiseren van een dagelijks sport- en beweegaanbod. Een betere beschikbaarheid van de sportaccommodaties wordt eveneens door een meerderheid van de scholen wenselijk geacht. Vooral in het basisonderwijs is er behoefte aan een uitbreiding van de deskundigheid van het kader. Scholen voor voortgezet onderwijs vinden vooral een uitbreiding van het aantal lessen bewegingsonderwijs en een uitbreiding van het aantal niet-lesgebonden uren voor met name naschoolse activiteiten gewenst.

Samenvatting

Samenvattend lijken op dit moment de volgende inzichten gerechtvaardigd.

- De huidige opzet van samenwerking tussen onderwijs en sport is (mede door de wijze van stimulering/financiering) te incidenteel en heeft te weinig bereik in relatie tot de beweegnorm (zie tekst p11). Voor het behalen van die doelstelling is andere, meer structurele, stimulering/financiering nodig.
- De uitbreiding van het aanbod aan sport en bewegen vanuit de school naar 5 dagen en samenwerking met sportverenigingen vraagt vooral om voldoende en deskundig kader en modernisering (en uitbreiding) van accommodaties.
- Indien aan de noodzakelijke randvoorwaarden wordt voldaan (kader en accommodatie) dan lijken scholen de meest geëigende partner om toe te rusten om de doelstellingen te behalen.